vergadering **C274**
zittingsjaar 2021-2022

Woordelijk Verslag

Commissievergadering

Commissie voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media

van 19 mei 2022

Vlaams Parlement

INHOUD

VRAAG OM UITLEG van Filip Brusselmans aan Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, Digitalisering en Facilitair Management, over het engagement van de minister-president om de malaise in de Vaste Nationale Cultuurpactcommissie op te lossen
– 2825 (2021-2022) 3

VRAAG OM UITLEG van Filip Brusselmans aan Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, Digitalisering en Facilitair Management, over de mogelijke fusie van de drie Vlaamse stadstheaters
– 2826 (2021-2022) 4

VRAAG OM UITLEG van Marius Meremans aan Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, Digitalisering en Facilitair Management, over onregelmatigheden bij de Genkse vzw ACLI
– 2865 (2021-2022) 8

VRAAG OM UITLEG van Katia Segers aan Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, Digitalisering en Facilitair Management, over de criteria voor de nominatie van de publieksprijs van de Ultimas, de Cultuurprijzen van de Vlaamse Gemeenschap
– 2913 (2021-2022)
VRAAG OM UITLEG van Filip Brusselmans aan Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, Digitalisering en Facilitair Management, over de publieksprijs van de Ultimas
– 2924 (2021-2022)
VRAAG OM UITLEG van Orry Van de Wauwer aan Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, Digitalisering en Facilitair Management, over de publieksprijs van de Ultimas voor de documentaire Tegenwind
– 2938 (2021-2022) 10

VRAAG OM UITLEG van Karin Brouwers aan Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, Digitalisering en Facilitair Management, over het erfgoeddepotbeleid
– 2931 (2021-2022) 23

VRAAG OM UITLEG van Filip Brusselmans aan Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, Digitalisering en Facilitair Management, over het engagement van de minister-president om de malaise in de Vaste Nationale Cultuurpactcommissie op te lossen
– 2825 (2021-2022)

Voorzitter: mevrouw Elisabeth Meuleman

De voorzitter: De heer Brusselmans heeft het woord.

Filip Brusselmans (Vlaams Belang): Voorzitter, op 24 februari jongstleden stelde ik u een vraag om uitleg met betrekking tot een smeulend conflict bij de Vaste Nationale Cultuurpactcommissie (VNC). Het gaat om een in hoofdzaak communautair geladen conflict, dat de correcte werking van de commissie ernstig dreigt te hypothekeren. U gaf me toen te verstaan dat u dit probleem liever niet aankaartte via het interministeriële overleg, maar dat u dat bij voorkeur rechtstreeks met de premier wou opnemen. Toen ik u naar een concreet engagement ter zake vroeg, zei u, en ik citeer uit het verslag: "Ik zit maandelijks samen met de eerste minister, mijnheer Brusselmans. Ik zal dat bij een volgende gelegenheid mee agenderen. Dat is dus maximum over een maand." Ik hou dat altijd goed bij, ik kijk uit naar uw antwoord.

Intussen zijn we twee en een halve maand verder en had ik graag van u een stand van zaken gekregen. Hebt u intussen dit nijpende probleem aangekaart bij de premier? Zo ja, wanneer? En met welk resultaat? Zo niet, waarom niet? Wat is uw zicht op de stand van zaken omtrent het conflict in de VNC? Is de splitsing voor u nog steeds de beste oplossing? Waarschijnlijk wel. Gaat u hier concrete stappen rond ondernemen?

De voorzitter: Minister-president Jambon heeft het woord.

Minister-president Jan Jambon: Ondertussen is een brief vertrokken naar de premier om aandacht te vragen voor de geschetste problematiek. Ik heb aangegeven dat ik graag verder van gedachten wil wisselen over de toekomst van de wetgeving in het algemeen en specifiek over de werking van de Cultuurpactcommissie. Rekening houdende met het feit dat de culturele bevoegdheden gemeenschapsaangelegenheden zijn, lijkt het me een piste om de splitsing van de Cultuurpactcommissie te overwegen, uiteraard steeds rekening houdend met de principes van goed bestuur. Ik deed ook de suggestie om de overdracht van de bevoegdheid over de Cultuurpactwet van het federale niveau naar de gemeenschappen voor te bereiden in het licht van de volgende staatshervorming.

Momenteel worden de dossiers binnen de Cultuurpactcommissie behandeld zoals gewoonlijk.

Zoals ik reeds heb geantwoord op uw vraag, ligt wat mij betreft de overdracht van de bevoegdheid over de cultuurpactwetgeving van de federale overheid naar de gemeenschappen op tafel bij de volgende staatshervorming.

In afwachting hiervan ben ik voorstander – dat is ook de stelling die ik verdedig bij de premier – om de werking van de Cultuurpactcommissie op te splitsen in taalkamers. Dat kan zonder staatshervorming en zou de beste modus vivendi zijn tussen nu en de overdracht van de Cultuurpactcommissie.

Volledigheidshalve moet ik u zeggen dat ik normaal elke maand samenzit met de premier, maar dat dit nu al een tijdje geleden is. Ik heb hem per brief al op de hoogte gebracht, maar de eerste keer dat we elkaar zien, zal ik hem ook mondeling informeren.

Filip Brusselmans (Vlaams Belang): Minister-president, uit betrouwbare bron weten we dat de Cultuurpactcommissie in het beste geval en op zijn vroegst pas in september weer bijeen zal komen. Op dit moment worden de dossiers behandeld zoals gewoonlijk, zegt u, maar dat klopt niet. Ik krijg veel signalen vanuit de commissie dat er gewoon geen werking is. Ze komen pas in september weer samen. Het is toch onwaarschijnlijk dat een orgaan als de Cultuurpactcommissie, met een niet-onbelangrijke taak, maar één keer per jaar samenkomt. Daar komt het op neer. Zo blijven alle dossiers natuurlijk aanslepen. Kunt u mij tegenspreken op dat vlak? Waar haalt u het dat de werking er nog altijd is en gegarandeerd is?

U zegt dat u niet meer zo frequent samenzit met de premier, u hebt hem dan een brief gestuurd. Mag ik erop rekenen dat dit maandag zeker op de agenda staat?

De voorzitter: Mevrouw D'Hose heeft het woord.

Stephanie D'Hose (Open Vld): Dank u voor de vraag om uitleg, collega, maar ik begrijp dat er geen dossiers zijn bij de VNC. Vanuit het idee van efficiënt vergaderen moet ze dan toch niet samenkomen?

Ik begrijp uw vraag niet zo goed.

De voorzitter: Minister-president Jambon heeft het woord.

Minister-president Jan Jambon: Dat is ook de informatie die ik heb gekregen: dat er weinig of geen dossiers zijn. Men kan zich dan afvragen wat het nut is van die dingen. Ik heb in mijn antwoord al aangegeven dat er een brief gestuurd is aan de premier. Het thema wordt bij de eerstvolgende gelegenheid zeker en vast ook mondeling besproken.

De voorzitter: De heer Brusselmans heeft het woord.

Filip Brusselmans (Vlaams Belang): Ik heb geen antwoord gekregen op de vraag waaruit u kunt afleiden dat een – efficiënte – werking nog steeds gegarandeerd is. We weten allemaal dat er nog altijd dossiers blijven aanslepen. Het is niet omdat er geen nieuwe zaken zijn dat er geen werk meer is. Het is door de situatie uit het verleden dat er niet zomaar nog dossiers op de tafel belanden. Het is de kip of het ei. U kunt nu moeilijk stellen dat er geen werk is, als we dat allemaal zelf in de hand hebben gewerkt en veroorzaakt.

Goed, ik reken op het overleg met de premier maandag en verdere stappen richting splitsing van de commissie.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Filip Brusselmans aan Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, Digitalisering en Facilitair Management, over de mogelijke fusie van de drie Vlaamse stadstheaters
– 2826 (2021-2022)

Voorzitter: mevrouw Elisabeth Meuleman

De voorzitter: De heer Brusselmans heeft het woord.

Filip Brusselmans (Vlaams Belang): Collega's, de laatste dagen is er, mogelijk tegen de achtergrond van de lopende beoordelingen voor de subsidieronde 2023-2027, waar veel over te doen is op dit moment, en de daarmee gepaard gaande nervositeit, sprake van een aanzet tot een heus debat rond en over de Vlaamse stadstheaters. Als reactie op een pleidooi van theatermakers Perceval, Luppes en Van Rompay voor de herinvoering van een spelersensemble bij NTGent, schreef

onze gewaardeerde collega Marius Meremans een pleidooi voor de oprichting van een eengemaakt Stadstheater Vlaanderen.

Nochtans pleitten nog geen drie jaar geleden de drie stadstheaters, de Koninklijke Vlaamse Schouwburg (KVS), NTGent en Toneelhuis, in een open brief nog voor het statuut van kunstinstelling, zij het wel elk onder eigen vlag. Daarop anticiperend werd in het nieuwe Kunstendecreet de optie van een tienjarig subsidieparcours ingesteld, maar de beoordelingscommissie strooide roet in het eten door veeleer een traject van vijf jaar te bepleiten.

Het voorstel van collega Meremans om de krachten te bundelen en als overkoepelende entiteit één subsidiedossier in te dienen, werd niet bepaald op enthousiasme onthaald door de mensen bij Toneelhuis en KVS. Voor de ene is een fusie niet realistisch, terwijl de andere de negentien Brusselse gemeenten nog sneller ziet fusioneren dan de drie stadstheaters.

Wellicht in antwoord op een vraag van de journalist in het begeleidende artikel uitte onze gewaardeerde collega Meremans de volgende reactie: "Bundel de krachten en dien één dossier in als overkoepelend orgaan. Als de N-VA deel uitmaakt van de volgende Vlaamse Regering, zijn wij bereid om die vraag mee op te nemen in het regeerakkoord."

Minister-president, deelt u de mening van de heer Meremans? Is dat ook het standpunt van deze Vlaamse Regering, of van de N-VA? Zo ja, waarom werden deze legislatuur dan nog niet de nodige stappen daartoe ondernomen? Bijgevolg dringt zich ook de vraag op of u nog tijdens deze legislatuur initiatieven zult nemen, dan wel voorbereiden, om die denkpiste te kunnen uitvoeren.

En tot slot misschien de belangrijkste vraag, zeker in de context van wat vandaag aan het gebeuren is: speelt de gedachte tot eenmaking een rol in het al dan niet toekennen van subsidies aan Toneelhuis, als ze straks een definitief negatief advies zouden hebben?

De voorzitter: Minister-president Jambon heeft het woord.

Minister-president Jan Jambon: Mijnheer Brusselmans, om aan de vraag van een aantal structureel verankerde kunsthuizen, waaronder inderdaad de drie stadstheaters Toneelhuis, NTGent en KVS, voor een grotere financiële zekerheid op lange termijn tegemoet te komen, nam de Vlaamse Regering in haar regeerakkoord het engagement op om het Kunstendecreet aan te passen. In mijn strategische visienota Kunsten van 1 april 2020 heb ik die intentie vertaald door het begrip 'kerninstellingen' in te voeren om organisaties een subsidieperspectief te bieden dat verder reikt dan de vijfjarige subsidie. Die intentie werd ook verankerd in het nieuwe Kunstendecreet van 21 april 2021, waar organisaties de mogelijkheid werd geboden om een werkingssubsidie voor twee beleidsperiodes aan te vragen.

In de aanloop naar de wijziging van het Kunstendecreet is er met veel kunstenaars, organisaties en andere spelers in het veld gesproken. Zo hebben we ook meermaals overlegd met de stadstheaters om te bekijken op welke manier er tegemoet kon worden gekomen aan hun verzuchtingen. Uiteindelijk is de piste van de kerninstellingen overgebleven en is er door hen niet voor geopteerd om de groep kunstinstellingen uit te breiden, al dan niet via fusie. Het is dan ook niet aan mij om nog forse uitspraken te doen over een al dan niet eengemaakt stadstheater. Het initiatief daartoe moet niet van de overheid komen, maar van de stadstheaters zelf. Zij hebben er voor deze subsidieronde voor geopteerd om individuele dossiers in te dienen en een gooi te doen naar de tienjarige erkenning. U weet wat de uitspraak van de commissies daarover geweest is.

Het uitbreiden van de groep van kunstinstellingen staat deze legislatuur niet meer op de planning. Uiteraard kan dat bij de start van de volgende legislatuur opnieuw overwogen worden.

Ik zal mijn voorstel van beslissing aan de Vlaamse Regering baseren op de aanvraagdossiers en de adviezen die in het kader van de procedure binnen het Kunstendecreet voorzien zijn. Vanzelfsprekend zal ik daarbij rekening houden met de decretale criteria. In concreto gaat het hier dus om een individueel aanvraagdossier van Toneelhuis en een advies daarover. Het gaat hier dus niet over een gezamenlijk aanvraagdossier van meerdere stadstheaters. Dat ligt niet op tafel.

De voorzitter: De heer Brusselmans heeft het woord.

Filip Brusselmans (Vlaams Belang): Bedankt voor uw antwoord, minister, waar ik eigenlijk grotendeels wel mee akkoord ga. De vraag moet natuurlijk van hen komen. Het is daarom dat ik een beetje raar opkeek toen ik het krantenartikel zag passeren waarin de mening van de N-VA naar mijn aanvoelen toch licht anders werd uitgedrukt dan wat u hier nu namens de regering verklaart, en wat goed is, trouwens.

Ik zou graag een klein zijsprongetje maken en met deze vraag toch even focussen op een van de drie stadstheaters, met name Toneelhuis. Iedereen heeft de media daarover gevolgd. Sommigen zijn er zelfs in geslaagd om hun mening daar te ventileren. Anderen, zoals Apache, schrijven geen mening maar leugens en schuiven de schuld van de malaise af op de boze, rechtse jongens in de raad van bestuur. Kortom, we zijn allemaal op de hoogte van de problemen die zich op dit moment in Toneelhuis afspelen. Gisteren nog beweerde de voorzitter van de raad van bestuur, Jan Rombouts, dat er overleg is geweest met Toneelhuis rond de negatieve situatie en het nakende negatieve advies met het kabinet.

Mijn vraag is of schepen Nabilla Ait Daoud in dat verhaal werd betrokken. Zo ja, wat was het resultaat? Zo neen, waarom niet? Toneelhuis zal bij eventueel negatief advies immers toch moeten rekenen op Antwerpse steun, op geld dat er in Antwerpen, bij mijn weten, niet is. Ik ben benieuwd of de stad op dit moment al betrokken is en hoe dat vordert.

De voorzitter: De heer Meremans heeft het woord.

Marius Meremans (N-VA): Ik moet collega Brusselmans danken voor de aandacht die hij schenkt aan mijn voorstel. Ik draai al een tijdje mee in de commissie Cultuur. Van parlementsleden die met cultuur bezig zijn, wordt verwacht dat ze nadenken over het cultuurlandschap en over de toekomst. U weet dat misschien niet, maar aan een erkenning als Vlaamse kunstinstelling gaat een internationale benchmark vooraf, op vraag van de regering. U moet ook beseffen dat een inflatie aan kunstinstellingen in de toekomst nogal moeilijk ligt. Dat heeft financiële implicaties.

Wat de stadstheaters betreft, mijnheer Brusselmans, daar zijn we in 2019 langs geweest. Ik heb toen, samen met de mensen van het kabinet-Bourgeois, met hen gesproken. Toen al uitten ze de wens om te evolueren naar een Vlaamse kunstinstelling. Uiteraard wilden ze dat alle drie apart. Of ze het dan alle drie zouden halen, dat is iets anders.

We zijn met 6,5 miljoen Vlamingen. Als het over artistieke vrijheid gaat, moeten de accenten die elk stadstheater wil leggen, gevrijwaard worden. Maar ik heb geopperd dat het misschien een optie zou kunnen zijn dat ze onder één paraplu zouden indienen. Dat kan dan gaan over het zakelijke deel of wat dan ook. Ik denk dat dit alleen maar een win-winsituatie is. Natuurlijk begrijp ik wel dat men daar niet voor staat te springen. Het zijn ideeën. Ik zou die ook bij hen willen laten rijpen. Ik heb daar met hen al over gesproken. De vrees bestaat natuurlijk om de onafhankelijkheid te verliezen. En, laat ons een kat een kat noemen, bij sommigen

staat er ook een sterk ego tegenover dat idee. Laat ons daar maar eerlijk over zijn. Maar je moet natuurlijk wel ideeën formuleren. En hoe werkt dat nu, mijnheer Brusselmans? Ik zal het u uitleggen. Dat zijn ideeën die rijpen. Als ze onderzocht zijn en realistisch blijken – en volgens mij is dat een haalbare kaart – moet dat in een partijprogramma staan en moet je daarmee naar de verkiezingen stappen. Als je partij deel uitmaakt van de regering, kan dat eventueel opgenomen worden in een regeerakkoord. Dat zijn de stappen die moeten worden ondernomen. Vanuit de commissie Cultuur moet je wel degelijk aan de toekomst denken en bekijken hoe je het landschap sterker kunt maken.

Wat Toneelhuis betreft: ook met hen heb ik gesproken. We begrijpen allemaal de bezorgdheden. Het is aan de regering om dit te bekijken. De minister zal vermoedelijk een aantal elementen in ogenschouw nemen. Daarna zullen we de beslissingen moeten bekijken. Uiteraard delen we de bezorgdheden daaromtrent. Er zijn er nog andere. Er zal een evaluatie moeten komen van de beoordeling en dergelijke, zoals we dat vorige keer ook hebben gedaan. Het is al de tweede keer dat er commotie is rond die structurele subsidies. Er zijn altijd verwachtingen en teleurstellingen, er zijn ook verrassingen. Daarop moeten we uiteraard inspelen. Maar dat is voer voor later.

De voorzitter: Mevrouw Segers heeft het woord.

Katia Segers (Vooruit): Het voorstel van de heer Meremans heeft in de sector ook heel wat ophef veroorzaakt. Ik denk dat het zeer de moeite waard is om de stukken daarover te lezen. Gisteren nog hield Michael De Cock een volgens mij heel steekhoudend pleidooi voor de stadstheaters, die moeten vertrekken van de vraag wat hun rol is in die stad, op die plek. Dat betekent dat de uitdagingen voor Antwerpen anders zijn dan voor Gent en voor Brussel. Centralisatie is niet altijd een goede oplossing. *(Opmerkingen van Marius Meremans)*

Je moet vertrekken vanuit het DNA van een stad en dan kijken wat je daar als instelling mee moet aanvangen en hoe je je stad beter kunt maken. En dat doen ze, denk ik, nog altijd het best elk vanuit de eigen visie die ze ontwikkelen.

Natuurlijk gaan we nog moeten terugkomen op de penibele situatie van Toneelhuis, gezien de negatieve beoordeling. Maar dat is natuurlijk iets dat u momenteel hopelijk wakker houdt, minister-president.

Elisabeth Meuleman (Groen): Ik deel uw mening volledig, mevrouw Segers. Er is toch wel duidelijk gemaakt dat men absoluut bereid is tot samenwerking en dat dat geen enkel probleem is. Maar je zit wel met drie stadstheaters, die inderdaad elk hun eigen culturele ecosysteem hebben en daarin verankerd zijn op een lokale manier. Die meerstemmigheid is heel belangrijk. Er is daar dus niet meteen een vraag om te fusioneren tot één groot stadstheater.

Dat zijn allemaal valabele denkpistes op lange termijn, maar we zitten inderdaad met dat acute probleem, minister-president, dat het totaal ondenkbaar is dat een instelling als Toneelhuis zou verdwijnen, met een gigantisch sociaal bloedbad als gevolg, maar ook een complete artistieke kaalslag en een ongelooflijk gat dat dat zou veroorzaken. Het is als het ware een cultureel ecosysteem dat in elkaar zou zakken in Antwerpen. Wat zijn de concrete pistes waarover u nadenkt om ervoor te zorgen dat Toneelhuis niet plots met ruim 3 miljoen euro minder moet doen wat het voorheen probeerde te doen?

Ik ben van mening dat daar grote fouten gemaakt zijn door de raad van bestuur. Het was een onmogelijke opdracht om een dossier tegen die deadline in te dienen, als je pas bent aangesteld. Dat heeft veel te lang geduurd. Hoe kijkt u daarnaar? Met welke pistes gaat u proberen een oplossing te vinden?

De voorzitter: Minister-president Jambon heeft het woord.

Minister-president Jan Jambon: Mijnheer Brusselmans, er is inderdaad al met Toneelhuis rond de tafel gezeten op mijn kabinet. Er is ook een vergadering gepland met het stadsbestuur van Antwerpen om over de concrete zaak van Toneelhuis rond de tafel te zitten.

Mevrouw Segers, ik kan u geruststellen: Toneelhuis is maar een van de zaken waar ik wakker van lig. Er zijn er nog een aantal.

Mevrouw Meuleman, u mag het mij niet kwalijk nemen, maar het is zo'n gevoelig dossier. De deadline is 30 juni. Ik ga nu dus nog geen pistes noemen en alleen maar het debat nog meer voeden. Het is mijn verantwoordelijkheid om hier een goede beslissing in te nemen. We gaan de adviezen natuurlijk niet zomaar naast ons neerleggen. Daarvoor zijn het adviezen. Ik heb nog enkele weken tijd om een goede beslissing te nemen, trouwens niet alleen over Toneelhuis. Er zijn nog wel een aantal verrassingen uit heel die beoordeling gekomen.

De voorzitter: De heer Brusselmans heeft het woord.

Filip Brusselmans (Vlaams Belang): Collega Meremans, er is geen dank nodig voor de aandacht die we eraan besteden. We zullen de steekpenning onderling wel in orde brengen. *(Gelach)*

Ik vond het toch belangrijk om het hier te brengen, omdat het heel vaak commotie veroorzaakt. Ik denk dat de rust toch weer wat kan terugkeren, als we het antwoord van de minister-president hebben gehoord.

En wat Toneelhuis betreft: wie er ook fout is, we kunnen allemaal alleen maar hopen op een goede afloop. Ik begrijp, minister-president, dat u daar op dit moment, gezien de gevoeligheid van het dossier, geen grote uitspraken over kunt doen. Maar dat werkt de paniek natuurlijk ook een beetje in de hand, zeker als u nu zegt dat u de adviezen niet zomaar naast u neer kunt leggen, waar ik trouwens volledig mee akkoord ga. Dat schept natuurlijk nog steeds onrust en paniek, die zich op dit moment niet alleen in de buitenwereld, maar in de eerste plaats binnen Toneelhuis en binnen de raad van bestuur van Toneelhuis aan het afspelen is. Als we horen wat daar aan het gebeuren is, ook qua personeel en zo, denk ik toch dat er sneller moet worden ingegrepen dan 30 juni, op een of andere manier. Ik hoop dat u daar mee werk van wilt maken.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Marius Meremans aan Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, Digitalisering en Facilitair Management, over onregelmatigheden bij de Genkse vzw ACLI
– 2865 (2021-2022)

Voorzitter: mevrouw Elisabeth Meuleman

De voorzitter: De heer Meremans heeft het woord.

Marius Meremans (N-VA): Op woensdag 27 april 2022 viel de politie binnen bij drie grote vzw's in de regio van Genk. De huiszoekingen kwamen er nadat het departement Cultuur onregelmatigheden had vastgesteld en op vraag van u, minister-president, is men overgegaan tot het indienen van een klacht met burgerlijkepartijstelling. Dat leidde uiteindelijk tot een onderzoek naar gesjoemel of fraude met subsidies en valsheid in geschrifte. Bij vzw ACLI-Vlaanderen (Associazioni Cristiane Lavoratori Internazionali) is er sprake van onregelmatigheden die oplopen tot 225.000 euro. Vanuit de vzw zelf echter horen we voorlopig enkel dat de begroting en afrekeningen zouden moeten kloppen en er dus niets aan de hand is.

Hierbij heb ik de volgende vragen, minister-president.

Op basis van welke onregelmatigheden is er klacht ingediend tegen deze sociaal-culturele organisatie? Tot wanneer gaan deze onregelmatigheden terug?

De onregelmatigheden die hier werden vastgesteld, gaan over specifieke dossiers in eenzelfde regio. Wordt er vanuit het departement ook systematisch controle gedaan over heel Vlaanderen?

Welke stappen zult u verder ondernemen op korte en lange termijn? Zult u de subsidies terugvorderen? En denkt u erover na om de controle over de subsidies nog strikter te maken?

De voorzitter: Minister-president Jambon heeft het woord.

Minister-president Jan Jambon: In 2021 voerde het Departement Cultuur, Jeugd en Media financiële controles uit op de maatschappelijke zetel van Feniks vzw, op de boekhouding van Feniks vzw en ACLI-, Vlaanderen vzw, dat een onderdeel is van Feniks vzw. Deze plaatsbezoeken kaderden in het toezicht op de werkingssubsidies die Feniks vzw ontving als sociaal-culturele volwassenenorganisatie en hadden specifiek en enkel betrekking op de jaren 2018, 2019 en 2020.

Tijdens de plaatsbezoeken en de daaropvolgende interne onderzoeken van de stukken zijn er binnen Feniks vzw en ACLI-Vlaanderen vzw voor de jaren 2018, 2019 en 2020 tekortkomingen vastgesteld ten aanzien van een aantal decretale verplichtingen, zoals bepaald in artikel 48 van het decreet van 7 juli 2017 houdende de subsidiëring en erkenning van het sociaal-cultureel volwassenenwerk. De betrokken decretale verplichtingen zijn de volgende. De subsidie moet gebruikt worden voor de uitvoering van het beleidsplan op basis waarvan de subsidie is toegekend. Er moet een boekhouding worden gevoerd volgens het genormaliseerde boekhoudkundige stelsel en men moet die zo organiseren dat de financiële controle op de aanwending van de subsidies mogelijk is. En natuurlijk moeten ook de principes van goed bestuur worden nageleefd.

Er werd onder andere vastgesteld dat de boekhouding onvoldoende bewijsstukken bevatte om bepaalde kosten te verantwoorden. Om de reële omvang van de inbreuken vast te stellen, was een onderzoek nodig dat verder ging dan de bevoegdheden en mogelijkheden waarover de administratie beschikt. In overleg met de administratie heb ik daarom beslist om inderdaad klacht in te dienen.

Mijnheer Meremans, ik heb nooit de opdracht gegeven om enkel in Genk controles uit te voeren. Via de jaarlijkse verantwoordingen houdt de administratie financieel toezicht op de werkingssubsidies van alle erkende en gesubsidieerde sociaal-culturele volwassenenorganisaties in Vlaanderen. In het kader van risicoanalyse wordt dan jaarlijks een beperkt aantal dossiers aan een diepgaander financieel onderzoek onderworpen. Op deze manier komen eventuele onregelmatigheden aan de oppervlakte.

Eén keer per beleidsperiode vindt er bovendien een visitatie plaats. Een visitatiecommissie, die bestaat uit de administratie en externe deskundigen, evalueert de werking van de organisatie tijdens een bezoek ter plaatse en toetst de organisatie aan een reeks evaluatiecriteria, waaronder het financieel en zakelijk management en goed bestuur.

De verdere stappen die worden genomen, zijn de volgende. Er is vanuit de administratie een ontwerp van beslissing tot sanctionering opgesteld om de niet of onvoldoende aangetoonde kosten terug te vorderen van Feniks vzw. De organisatie kan hiertegen een gemotiveerd bezwaar indienen. Op basis van het bezwaar van de organisatie zal ik dan, als het ontvankelijk is, beslissen of de sanctie gehandhaafd blijft dan wel dient te worden aangepast.

De administratie probeert binnen de beschikbare middelen de controle over de subsidies permanent te optimaliseren. In dat kader werkt de administratie onder andere aan een doorgedreven automatisering van het toezicht op bepaalde aspecten in de financiële rapportering van de organisaties, zodat de dossierbehandelaars zelf gerichter en diepgaander toezicht kunnen uitvoeren.

De voorzitter: De heer Meremans heeft het woord.

Marius Meremans (N-VA): Minister-president, dit is uiteraard belangrijk. We weten wat er in het verleden allemaal al is gebeurd. Dergelijke praktijken stralen af op de gehele sociaal-culturele sector en op heel veel organisaties die plichtsbewust doen wat ze moeten doen. Het is wel degelijk belangrijk dat controles worden uitgevoerd, vandaar dat ik dit ook even aanhaalde.

Ik ben blij om te horen dat de administratie bezig is om op termijn de controle te verbeteren. Dat mag uiteraard niet gezien worden als wantrouwen, maar het dient net om aan te tonen dat het grote deel van de organisaties, een ruime meerderheid, perfect werkt. Het kan alleen maar de sector ten goede komen. Maar wie dat niet doet, moet gesanctioneerd worden. Zo hoort het.

De voorzitter: Minister-president Jambon heeft het woord.

Minister-president Jan Jambon: Ik heb geen bijkomende vragen gehoord en heb ook geen aanvullingen meer.

De voorzitter: U hebt ook geen slotwoord, mijnheer Meremans? *(Neen)*

De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Katia Segers aan Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, Digitalisering en Facilitair Management, over de criteria voor de nominatie van de publieksprijs van de Ultimas, de Cultuurprijzen van de Vlaamse Gemeenschap
– 2913 (2021-2022)

VRAAG OM UITLEG van Filip Brusselmans aan Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, Digitalisering en Facilitair Management, over de publieksprijs van de Ultimas
– 2924 (2021-2022)

VRAAG OM UITLEG van Orry Van de Wauwer aan Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, Digitalisering en Facilitair Management, over de publieksprijs van de Ultimas voor de documentaire Tegenwind
– 2938 (2021-2022)

Voorzitter: mevrouw Elisabeth Meuleman

De voorzitter: Mevrouw Segers heeft het woord.

Katia Segers (Vooruit): Voorzitter, minister-president, de zaak blijft nazinderen. Men blijft erover praten. Wat gebeurd is, stond niet in het scenario. Op 10 mei werden in Antwerpen de Ultimas uitgereikt. Het was een fijne show, een fijne avond. We hebben er allemaal van genoten. Er waren veel collega's daar. U was jammer genoeg verhinderd, minister-president, u was op missie.

De Ultimas worden al sinds 2003 uitgereikt door de Vlaamse Gemeenschap aan toonaangevende artiesten, kunstenaars, organisaties of gezelschappen uit verschillende categorieën zoals muziek, architectuur enzovoort voor hun artistieke prestaties.

Terwijl de laureaten worden gekozen door een jury van deskundigen, werd dit jaar voor de eerste keer ook een publieksprijs uitgereikt. Die is bedoeld om artiesten of organisaties die het afgelopen jaar bijdroegen aan de verbreding van cultuur, te honoreren. De call was heel open: elke Vlaming kon hiervoor zelf nominaties insturen en stemmen. Uiteindelijk won de omstreden documentairereeks Tegenwind de publieksprijs. De documentairemakers ontvangen hiervoor een prijzengeld van 10.000 euro.

Het omstreden Tegenwind is een zevendelige documentairereeks op basis van een reeks interviews met verschillende coronasceptici van het land. Uiteraard is iedereen vrij elke mening te verkondigen, maar er kwam ook veel kritiek op de documentairereeks, omdat die desinformatie en complottheorieën verspreidt over het coronavirus en het vaccinatiebeleid, waar geen wetenschappelijke consensus voor bestaat. Dat de documentairereeks niet onomstreden is, blijkt ook uit de reacties die TV Plus kreeg nadat het platform het eerste deel van de reeks uitzond. Hierna werden de overige delen van de reeks niet meer uitgezonden op TV Plus.

Het is onduidelijk hoe het komt dat een omstreden documentaire de publieksprijs kan wegkapen op de gerenommeerde prijzen. Ook is het onduidelijk welke criteria en voorwaarden werden gehanteerd om een nominatie toe te laten voor de publieksprijs. Volgens mij zijn er geen criteria en kan iedereen indienen. Bij de bespreking van het ontwerp van decreet tot wijziging van het decreet van 20 december 2013 betreffende de Cultuurprijzen van de Vlaamse Gemeenschap in de commissie op 10 juni 2021 bleken er vanuit het parlement verschillende vragen te bestaan over de concrete invulling en de monitoring van de publieksprijs, en ook de Strategische Adviesraad voor Cultuur (SARC) stelde daar in zijn advies vraagtekens bij.

Minister-president, hoe evalueert u het algemene verloop van de Ultimas na de wijziging van het decreet? Hoe evalueert u de eerste organisatie van de publieksprijs van de Ultimas? Hoe staat u tegenover het feit dat een omstreden documentaire de publieksprijs heeft gewonnen? Wat kunnen we leren? Wat kunnen we beter doen? Welke criteria worden gebruikt voor de nominatie van de publieksprijs? Op welke manier worden de publieksprijs en de nominaties ervan gemonitord? Zullen er na deze eerste uitreiking wijzigingen komen in de invulling en de voorwaarden van de publieksprijs? Zo ja, welke?

De voorzitter: De heer Brusselmans heeft het woord.

Filip Brusselmans (Vlaams Belang): De inleiding is al geschetst door collega Segers. De primeur voor deze editie van de Ultimas was de nieuwe publieksprijs, die we onlangs ook hebben goedgekeurd in het parlement. De uitslag van die publieksprijs was voor sommige mensen een verrassing. Met 12.033 stemmen, toch bijzonder veel als we dat afzetten tegen de top 10, werd de documentaireserie Tegenwind de eerste winnaar van de publieksprijs. De documentaire wordt door opiniemakers omschreven als omstreden, omdat het onder meer gaat over het al dan niet bewezen nut van enkele coronamaatregelen tijdens de coronapandemie en omdat de documentaire, of je daar nu voor of tegen bent – ik laat mijn appreciatie in het midden –, een andere stem liet horen tijdens het coronadebat, een stem die in de traditionele media niet aan bod is gekomen. Ondertussen hebben trouwens over heel de wereld veel traditionele media zich ook al geëxcuseerd voor het altijd maar belichten van één kant. In Vlaanderen is dat moeilijk. Maar ja, dat is ook anders als je afhankelijk bent van subsidies. Maar dat is een ander debat.

Op sociale media en intussen ook in de pers zien we nu leden van de commissie Cultuur zich uitlaten tegen de publieksprijs en zelfs vermoedens uiten van kaping.

Ik hoor het hier net opnieuw van collega Segers. Ik kijk met enorme verbazing naar die uitspraken, en in het bijzonder naar de aflevering van De Afspraak. Speciaal voor collega D'Hose heb ik toch nog eens de VRT opgezet. Dat is anders 'not done' bij mij thuis. Maar wat daar is gezegd, deed bij mij meerdere rode alarmen branden – ook nu opnieuw, als ik collega Segers in de commissie de vraag hoor stellen hoe de minister-president de winnaar beoordeelt.

Ik vind dat toch allemaal heel bizar, niet het minst omdat het in deze commissie al enkele keren is gegaan over het subsidiëren van politiek activisme, iets waar ik zelf absoluut een groot tegenstander van ben – laat dat duidelijk zijn. Maar dan krijg ik altijd hetzelfde verwijt: de politiek moet zich niet bemoeien, de politiek moet niet bepalen wat goed of wat slecht is. Ik vind het toch heel frappant dat nu gewoon exact het omgekeerde wordt gepropageerd, vanwege de foute winnaar van een publieksprijs. Voor sommige mensen is dat misschien nieuw, maar bij een publieksprijs kiest het publiek.

Het enige waar ik mij wel zorgen over maak, is dat de procedure goed moet zijn. Het moet onmogelijk zijn dat mensen bijvoorbeeld twee keer kunnen stemmen. Ik denk dat daar misschien nog wat finetunewerk aan is. Ik zou ook graag de evaluatie van heel dat proces horen. Maar dat de winnaar niet is wie u gehoopt had, dat is dan jammer, maar ik denk niet dat dat iets is waar wij ons als politiek in moeten moeien.

Ik heb de volgende vragen, minister-president. Hoe evalueert u de afgelopen editie van de Ultimas? Hoe evalueert u in het algemeen de publieksprijs, en niet de winnaar van de publieksprijs? Is de publieksprijsbevraging voldoende verspreid door de verantwoordelijken en via welke kanalen? Voor welke bedragen is dat geadverteerd op de verschillende kanalen? Ik denk dat dat vooral interessant is om te weten.

Ziet u tekenen van kaping? Hebben de Russen zich bijvoorbeeld gemoeid door het te hacken, of zo? Wie weet. Plant u iets te wijzigen aan het concept tegen volgend jaar? Zo ja, wat? En plant u nog andere initiatieven ter zake?

De voorzitter: De heer Van de Wauwer heeft het woord.

Orry Van de Wauwer (cd&v): De live-uitreiking van de Ultimas had na twee coronajaren een groot cultuurfeest moeten worden. Collega Segers en ikzelf waren daar. Het was ook een heel groot feest, alleen was er wel een domper op de feestvreugde toen op het einde van de avond de winnaar van de publieksprijs werd bekendgemaakt. Dat was Tegenwind, een controversiële reportage die uitgegeven wordt door een commercieel bedrijf met een zetel in het buitenland. Het gaat, collega Brusselmans, niet om een andere stem die aan bod werd gebracht, maar om onwaarheden die werden verkondigd. Het is bedenkelijk dat een dergelijk staaltje van desinformatie een cultuurprijs krijgt, met een publieke waardering en een bijhorende prijs van 10.000 euro, betaald door de Vlaamse Gemeenschap, die er alles aan doet om desinformatie te bestrijden.

Bij de goedkeuring van het wijzigingsdecreet met betrekking tot de Vlaamse cultuurprijzen heeft de cd&v-fractie bedenkingen geformuleerd, onder andere over de publieksprijs. Collega Brouwers stelde toen dat we dat decreet uiteraard zouden goedkeuren, maar niet met volle overtuiging. Enerzijds was dat omdat er, zoals ook de Strategische Adviesraad voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media (SARC) stelde, geen grondige evaluatie en denkoefening met de sector is aan voorafgegaan. Anderzijds ging het erom dat de toekenning van de nieuwe categorie publieksprijs heel strikt gemonitord zou moeten worden, want ook de Raad van State had heel terecht een aantal opmerkingen geformuleerd. Het publiek zou die prijs toekennen, en niet een vakjury. Collega Brouwers stelde toen ook dat we 'geen nood hadden aan televotings en pop-polls, want dit is Eurosong niet'. Laat dat nu net wel zijn wat er is gebeurd bij de uitreiking van de Ultimas publieksprijs.

De Raad van State had in zijn advies over dat nieuwe artikel 11 trouwens relevante opmerkingen gemaakt, die hij bovendien nog eens herhaalde in het advies bij het ontwerp van uitvoeringsbesluit. Dat ging onder andere over de rol van de mediapartners en hoe die moeten worden aangeduid. Verder ging het ook over de procedure van de toekenning van de publieksprijs, met name over de manier waarop het publiek zou worden betrokken bij het toekennen bij die prijs en dat dit nader zou moeten worden geregeld.

Ook van het Departement Cultuur, Jeugd en Media (CJM), dat de organisator is van de Ultimas en dat een heel mooie show opzette, mogen we verwachten dat het een heldere en niet te manipuleren procedure uitwerkt en bewaakt.

Ik wil u hierover de volgende vragen stellen, minister-president. Collega Brusselmans, het gaat me niet over de winnaar an sich maar over de procedure die gevolgd is bij de toekenning van de prijs.

Waarom werd er geen gehoor gegeven aan de opmerking van de Raad van State om de procedure voor de toekenning van de publieksprijs en met name de wijze waarop het publiek zal worden betrokken, nader te regelen in het decreet en het uitvoeringsbesluit?

Kunt u verduidelijken welke procedure werd gevolgd om de ruime kandidatenlijst samen te stellen? Wie hield er toezicht op het correct verloop van de internetstemming?

Waarom werd er niet in twee duidelijk onderscheiden rondes gestemd, zodat men eerst kandidaten kon nomineren en vervolgens een stem kon uitbrengen op de volledige lijst met genomineerden? Nu was het immers niet duidelijk dat na de eerste nominatiestemming geen stem meer uitgebracht kon worden.

Blijkbaar zou Tegenwind ook even uit de selectie verdwenen zijn, wat de aanhangers meteen stof tot extra mobilisatie gaf. Wat is er hier exact gebeurd?

Hoe werd de mediapartner geselecteerd? Kregen alle mediabedrijven een gelijke kans om geselecteerd te worden?

Volgens de gemachtigde van de minister kan ‘afhankelijk van de mediapartner de procedure voor toekenning aangepast worden’. Hoe en op welke manier werd mediapartner Knack betrokken bij het vastleggen van de procedure voor toekenning van deze eerste publieksprijs? Op de website van het weekblad Knack verscheen al op 19 april 2022 een bijzonder kritisch artikel onder de titel ‘Winnen coronasceptici straks een cultuurprijs?’. Vooral het slot van dit artikel was veelzeggend, omdat het toen al verwees naar een mogelijke kaping van de publieksstemming. Ik citeer: “Kan Tegenwind daadwerkelijk de publieksprijs van de Ultimas winnen? Het is niet uitgesloten. De reeks staat in een lijst met meer dan 120 andere genomineerden waarop cultuurfans kunnen stemmen. De mobilisatiekracht van coronasceptici en antivaxers op sociale media is groot, zeker wanneer ze allemaal op één kandidaat stemmen. Blijft natuurlijk nog de vraag of Tegenwind ook daadwerkelijk culturele verdienste heeft – tenzij we natuurlijk complotdenken beschouwen als een innovatief fictiegenre.” Tot zover het citaat uit het artikel van Knack.

Zal de procedure voor de aanduiding van de Ultimas publieksprijs worden geëvalueerd en bijgestuurd?

Hoe zult u erover waken dat er bij de volgende publieksprijs een minimale kwaliteitscontrole wordt toegepast?

Minister-president Jan Jambon: Dank u voor de vele vragen. De zaak heeft inderdaad de gemoederen beroerd. Ik was er niet bij, mevrouw Segers. Ik was op prinselijke missie in het Verenigd Koninkrijk, waar we culturele contacten gehad

hebben. Het was een moeilijke afweging voor mij. Het eerste contact met het Verenigd Koninkrijk na de Brexit leek me belangrijk voor het Vlaams buitenlands beleid. Daardoor moest ik de uitreiking van de Ultimas missen. Ik heb wel videogewijs mijn inbreng gedaan.

Ik denk te mogen zeggen dat de uitreiking van de Ultimas op 10 mei 2022 een succes was. Ik wens voor deze organisatie het departement, de presentatoren en het productiehuis te bedanken. Er werd een breed scala aan laureaten gehuldigd, die elk in hun vakgebied geëxcelleerd hebben. En dat is toch de bedoeling van de Ultimas.

De komende weken zal ik samen met mijn kabinet en met het departement samenzitten om een evaluatie te maken van deze uitreiking, zoals we dat trouwens elk jaar doen. Het is nu nog te snel, maar ze komt er.

De publieksprijs werd in het leven geroepen om de scope van de Cultuurprijzen te verbreden en om de naamsbekendheid van de Ultimas naar een hoger niveau te tillen. Dat verbreden is gelukt. Er werden een pak waardevolle initiatieven genomineerd, ook door het bredere publiek, waardoor de betrokkenheid alvast sterk omhoog is gegaan. Maar opnieuw, een concretere evaluatie zullen we samen met het departement nog maken.

Ik ga me niet uitspreken over de inhoud van deze documentaire, net zoals ik me niet uitspreek over inhoudelijke aspecten bij andere prijzen. Ik heb dat ook de voorbije edities nooit gedaan. Maar het is en het blijft een publieksprijs, natuurlijk. Deze laureaat heeft de meeste mensen weten te mobiliseren en dus ook de meeste stemmen behaald. Ongetwijfeld waren er tussen de andere genomineerden ook organisaties of personen die die kracht hadden, maar die ervoor gekozen hebben om er minder op in te zetten. Elke genomineerde werd door het departement op de hoogte gebracht van zijn nominatie en kon dus mobiliseren.

De criteria om de publieksprijs te mogen ontvangen, staan uitgelegd in het uitvoeringsbesluit dat deze Vlaamse Regering goedkeurde in januari. Voor de publieksprijs werden volgende criteria gebruikt om een nominatie te aanvaarden. Die criteria stonden ook op de website van de publieksprijs. Het brede publiek moet de genomineerde kunnen kennen. Het werk van de genomineerde moet toegankelijk zijn voor een breed publiek. Uiterst lokale initiatieven die geen breed bereik hebben gehad in promotie en communicatie, komen niet in aanmerking. De genomineerde heeft minstens een bereik in Vlaanderen en het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest. De genomineerde komt in aanmerking wegens een aantoonbare prestatie in 2021. Content die een link heeft met een bepaalde politieke strekking of partij wordt geweerd. Schunnige content wordt geweerd. De nominatie is geldig als ze gebeurt in de periode van 15 maart tot en met 15 april. Op basis van deze criteria evalueerde het departement elke nominatie en beslisten ze om die al dan niet te aanvaarden.

De publieksprijs werd gemonitord door het departement in samenwerking met Vote Company, een externe partner gespecialiseerd in het organiseren van publieksstemmingen. Het departement bekeek of een nominatie aan de benodigde criteria voldeed. Indien wel, werd de naam aan de lijst met genomineerden toegevoegd en werd die verwittigd. Vote Company stond in voor het in goede banen leiden van de stemming.

Zoals al eerder gezegd: een uitgebreide evaluatie van deze editie van Ultimas moet nog worden gemaakt. Uiteraard zal daar ook de organisatie van de publieksprijs op de agenda staan. Het was de eerste keer dat we een dergelijke prijs uitreikten en het is logisch dat er hier en daar nog geoptimaliseerd kan worden, en waar nodig zullen we dat ook doen. Mocht u suggesties hebben om een zogenaamde kwaliteitscontrole in te bouwen, dan hoor ik dat graag. Ik vind echter dat een publieksprijs wel de waarde van publieksprijs moet blijven hebben. Het publiek beslist. Eén prijs via burgerparticipatie toekennen, moet toch kunnen? We moeten het als individu niet eens zijn met de inhoud van het werk of de laureaat.

Mijnheer Brusselmans, gezien het aantal nominaties dat werd ingestuurd, denk ik te mogen zeggen dat de bevraging afdoende werd verspreid. Alles werd verspreid via sociale media, op Radio 1 werden er reclamespots uitgezonden voor de publieksprijs en ook bij Knack werd er geadverteerd. De publieksprijs kreeg ook een aparte webstek. Ook op de sociale media van de mediapartners en de presentatoren werd promotie gemaakt voor deze publieksprijs. Er werd ook aan de genomineerden gevraagd om publiciteit te maken voor hun eigen nominatie.

Voor de sociale media werd er samengewerkt met Talking Birds. Voor de hele socialemediacampagne voor de gehele Ultimas werd een bedrag van 35.000 euro, inclusief btw, voorzien. Het betreft de volledige campagne – de Ultimas aankondigingen, de voorstellen van de categorieën, de presentatoren enzovoort –, waaronder ook die van de Ultimas Challenge en de terugblikcampagne. Die kosten behelzen ook de creatiekosten, de publicatiekosten en de werkingskosten. Voor de publiciteit die werd gevoerd via Knack en Radio 1, werden barterdeals gesloten met respectievelijk Roularta en de VRT.

U vroeg ook of ik tekenen van kaping zag. Kaping is natuurlijk een groot woord. Kapen is zich met geweld meester maken van iets. Alle genomineerden werden verwittigd dat ze genomineerd waren voor een Ultimas publieksprijs. Aan elke genomineerde werd ook gesuggereerd om zo veel mogelijk reclame te maken om stemmen te ronselen. Tussen de genomineerden zaten best wel wat grote namen. Het was een heel brede waaier van genomineerden. De uiteindelijke winnaar heeft ervoor gekozen een intensieve promotiecampagne te voeren op sociale media, een keuze die andere genomineerden niet gemaakt hebben. Vote Company, het bedrijf dat door de Vlaamse overheid werd ingeschakeld om deze verkiezing in goede banen te leiden, heeft ongeldige stemmen – stemmen uit het buitenland, dubbele stemmen, ongeldige mailadressen enzovoort – uit de resultaten gefilterd. De stemprocedure werd trouwens ook uitvoerig beschreven op de webstek van de publieksprijs. Er is volgens mij dus geen sprake van kaping, want alles is technisch gezien correct verlopen.

Dan vroeg u of ik andere initiatieven ter zake plan. Ook dat zal afhangen van de evaluatie die we met het departement zullen houden. Wat we zeker niet gaan doen, is opnieuw het decreet wijzigen. Het werd geschreven om de Vlaamse Cultuurprijzen aan te passen aan onze hedendaagse samenleving en we gaan daar natuurlijk ook mee verder.

Mijnheer Van de Wauwer, evenmin als bij de vakjury's is de procedure in detail beschreven. Ik heb het altijd vreemd gevonden dat de Raad van State van oordeel was dat de toekenning van een publieksprijs nader moest worden geregeld, terwijl hij dat over de andere prijzen, die uitgereikt worden door de vakjury's, niet doet. De procedure werd niet heel concreet verankerd in het uitvoeringsbesluit omdat ik niet wou dat we in een al te strak carcan kwamen te zitten betreffende de procedure, ook omdat de manier van toekennen kan wijzigen in functie van de mediapartners. Op dit moment zijn decretaal dus verschillende opties mogelijk qua organisatie. We zullen bij de evaluatie ook bekijken hoe we dat volgend jaar zullen organiseren en in voorkomend geval optimaliseren. Ook voor de vakjury's in de klassieke categorieën is trouwens niet concreet vastgelegd hoe die jury zich dient te organiseren om tot een laureaat te komen. Er wordt elk jaar een draaiboek opgemaakt door het departement voor de organisatie van de jurering.

U vroeg ook waarom er niet in twee rondes gestemd wordt, mijnheer Van de Wauwer. Ik vind dat een terechte bedenking. Die werd tijdens het verloop van de stemming ook al door mijn kabinet gemaakt. We zullen bekijken of dat op een andere manier kan verlopen. We nemen de suggestie mee in de evaluatie. In een ideale wereld worden volgend jaar de periodes van nominatie en stemming strikt gescheiden. Dat zal onderwerp van bespreking zijn als we deze Ultimas evalueren.

Dan is er het feit dat Tegenwind.tv even uit de selectie verdwenen was. Dat incident is al een aantal keer ter sprake gekomen, zij het niet in deze commissie. Wegens een fout van iemand in de administratie werd de nominatie van Tegenwind.tv tijdelijk van de website verwijderd op 8 april. De aanleiding was een reactie die binnenkwam van een burger, waardoor de administratie uit voorzorg de nominatie offline haalde, om die nogmaals te verifiëren. Dat heeft hooguit een drietal uur geduurd en werd snel rechtgezet. Alle stemmen die tot dan toe waren uitgebracht, zijn bewaard gebleven. Mijns inziens was de impact ervan dus miniem.

De samenwerking met de VRT is een historisch gegroeide samenwerking, die al enkele jaren loopt. In de beheersovereenkomst die de VRT heeft met de Vlaamse overheid, is aandacht voor cultuur een belangrijke pijler. Enkele jaren terug liep er een samenwerking met de krant De Morgen. Toen zij lieten weten niet meer geïnteresseerd te zijn in een dergelijke samenwerking, werd een redactionele samenwerking met Knack opgezet. Beide partnerschappen zijn dus partnerschappen van enkele jaren en kloppen ook in het verhaal van de Vlaamse Cultuurprijzen. Mediapartners kunnen zich desgewenst altijd aanmelden om mee te werken. Elke vorm van media-aandacht is natuurlijk welkom. Tot op heden werd er vanuit de commerciële televisie- of radiozenders nog geen interesse getoond, evenmin van andere kranten of tijdschriften.

Knack en Radio 1 werden in dezen vooral betrokken in functie van publiciteit rond deze publieksprijs, om bij te dragen tot de bekendheid van de prijs. Dat staat zo in de barterdeals die we met beide mediapartners hebben. Op dat vlak hebben ze ook hun rol gespeeld. Conform artikel 11 van het uitvoeringsbesluit kunnen we volgend jaar bekijken of we hun rol in de publieksprijs kunnen bijsturen, maar ook dat zal deel uitmaken van de diepere evaluatie van het geheel.

In ieder geval, collega's, is het niet omdat we het als politiek niet eens zijn met het resultaat van een publieksprijs, dat we het gegeven van een publieksprijs dan in vraag moeten stellen. Iets anders zijn natuurlijk de vragen rond de procedure en de criteria. Daar kan natuurlijk altijd verder over van gedachten worden gewisseld.

De voorzitter: Mevrouw Segers heeft het woord.

Katia Segers (Vooruit): Minister-president, alle begrip dat u niet bij de uitreiking kon zijn. U zwaait alle partners lof toe. Dat is terecht, de show was af. Het productiehuis Sylvester was goed. Ik ben er gisteren nog op werkbezoek geweest, ze verrichten uitstekend werk.

Op zich was de intentie om een publieksprijs in te voeren een goede zaak. Die dient namelijk twee doelstellingen: verbreden, het publiek betrekken, en vergroten, wat nu effectief gebeurd is. Er is gebeurd wat is gebeurd. We hebben toch wel het gevoel dat die prijs gekaapt is, niet met geweld, maar met een grootse wervingscampagne, zeker gezien de enorme discrepantie qua aantal stemmen tussen nummer 1 en nummer 2. Nummer 2 was 4Hoog. Die zitten momenteel in zak en as want ze zijn negatief geëvalueerd. Het is hier het enige kind- en kleutertheater en een prijs zou voor hen een opsteker geweest zijn.

U spreekt zich niet uit over de inhoud, dat doet u ook niet bij andere prijzen, maar ik wil toch eens herhalen, zoals de heer Van de Wauwer aangaf, dat de Vlaamse Regering alles inzet om desinformatie en polarisatie tegen te gaan. Het doet op zijn minst de wenkbrauwen fronsen dat een reeks die desinformatie en leugens verspreidt, zo'n prijs dan kan winnen.

U gaf een opsomming van de criteria. Wie niet in aanmerking komt, zijn organisaties of producten met een politieke strekking. Voor mij voeren antivaxers ook een vorm van politiek. Misschien moeten we dat eens bekijken.

Ik ben blij te horen dat er een evaluatie van de procedure komt, maar dit had vermeden kunnen worden. Er was een advies van de Raad van State en van de SARC. Er waren vragen van mevrouw Brouwers in het parlement. Er werden veel vragen gesteld bij de invulling en de manier waarop de publieksprijs tot stand kon komen. U wou het niet in een te strak carcan steken. Maar gezien de kritiek die al op voorhand was gegeven, en de waarschuwingen, was dit een 'accident waiting to happen'. Dat is eigenlijk bijzonder jammer.

U wilt de procedure veranderen. Een publieksprijs, bijvoorbeeld de literatuurprijs, gebeurt meestal op basis van een longlist. Het lijkt me evident dat we zouden vertrekken vanuit een hele lijst van genomineerden, waar dan per categorie een laureaat uit komt. We zouden alle genomineerden op de lijst zetten voor de publieksprijs, aangevuld met een tweetrapsinput van het publiek – een combinatie van de twee dus. Ik denk maar wat luidop. Ik veronderstel dat de administratie daar ook over denkt, ook om dat zo te doen. Ik kijk uit naar suggesties van de collega's.

U had het over de rol van de mediapartners. Ik denk dat dit zeker moet worden meegenomen, zeker de rol van Knack. Die evaluatie is echt wel nodig.

Nog een bijkomende vraag: wanneer komt die evaluatie er? Hoe ziet u dat? Met wie gaat u dan rond de tafel zitten?

De voorzitter: De heer Brusselmans heeft het woord.

Filip Brusselmans (Vlaams Belang): Eerst en vooral bedankt voor het antwoord, minister-president. Ik ben positief verrast. Ik moet zeggen dat ik er niet van op de hoogte was dat er werd gefilterd op dubbele stemmen en stemmen vanuit het buitenland. Het is positief dat het is gebeurd. Dat sterkt mij in mijn geloof dat aan elke procedure verbetering mogelijk is, maar dat er aan deze procedure en aan hoe alles is gegaan eigenlijk niets fundamenteels schort. Ik ben blij dat u de term 'kaping' niet gebruikt en dat u hier niet pleit voor het afschaffen van de publieksprijs omdat het resultaat sommige mensen niet aanstaat.

Ik val wel omver, collega Segers, als ik naar uw repliek luister. U zegt op een gegeven moment dat antivax zijn politiek is. Ik weet niet wat uw definitie van politiek is. Die kan natuurlijk zeer breed zijn. Maar laat het mij eens anders stellen: vindt u dan ook dat wanneer iemand pro massamigratie pleit, dat politiek is? En dat dat niet meer gesubsidieerd moet worden? Ik vind dat we hier fair mogen zijn tegenover elkaar. Als we straks nog nul komma nul politiek activisme willen subsidiëren, dan vind ik dat daar zeker over moet worden gesproken. Maar daar gaat het hier natuurlijk niet over. Het past niet in het kraam van sommigen. U had liever een andere winnaar gezien. En natuurlijk zou dat een grote opsteker zijn geweest voor de organisatie die u noemt en voor zovele andere organisaties. Maar zo gaat het nu eenmaal in de wereld. Wanneer er een prijs is, is er een winnaar, en al de rest zijn verliezers. En of we die winnaar nu goed of slecht vinden … Ik begrijp het echt niet meer.

De term 'kaping' heb ik hier horen terugkomen. Ik neem jullie mee terug naar de verkiezing van de Vlaamse Jeugdraad, niet de laatste keer, maar de verkiezing daarvoor. Een aantal rechtse jonge knapen waren toen verkozen binnen de Jeugdraad, en dan werd er hier ook gesproken over kaping: 'De jeugdraad is gekaapt.' Die mensen zijn dan op de 'democratische' wijze zoals we van sommigen gewoon zijn, pardoes uit de Jeugdraad gezet. En dan hadden we een nieuwe verkiezing, de laatste keer, en qua representativiteit werd het triestig, niet alleen vanwege de politieke en ideologische diversiteit die er binnen de Jeugdraad niet is, maar ook vanwege het aantal stemmen die toen zijn uitgebracht. Dat is trouwens hetzelfde argument dat ik nu bij sommigen terecht hoor terugkomen: de representatie van het aantal mensen die gestemd hebben tegenover de Vlaamse bevolking is eigenlijk wel bijzonder klein. Dat erken ik. Maar ik ben opnieuw eens gaan neuzen in verslagen toen het ging over de Vlaamse Jeugdraad. En behalve ikzelf heeft daar

toen niemand een probleem gemaakt van het zeer lage representatiecijfer. Nochtans was dat een cijfer dat op hetzelfde niveau ligt als het cijfer bij de Ultimas. Ik zou in het verhaal kunnen horen dat het terechte bezorgdheden zijn over procedures, over democratie, enzovoort. Maar dat is het natuurlijk niet. De feiten bewijzen iets anders.

Het voorstel om eerst een longlist te maken van de dingen waarop mensen kunnen stemmen, is helemaal te gek. We vertrouwen het niet dat de burgers hun eigen keuze maken, dus gaan wij vooraf een selectie doen en daaruit mogen ze dan kiezen. Dat is hetzelfde als zouden jullie morgen mogen bepalen wie mee mag doen aan de verkiezingen op federaal of Vlaams niveau. Dan weet ik welke partijen erin zullen staan en welke partijen jullie eruit laten. Zo gaat dat dan: wanneer jullie het er niet mee eens zijn, dan mag het niet meer. Maar bon, de discussie is gevoerd, en dat was nodig.

Ik heb nog een bijvraag aan de minister-president. U sprak over bedragen die zijn uitgegeven aan advertenties en samenwerkingen. Zou het mogelijk zijn, eventueel schriftelijk, om ons ook de bereikcijfers mee te geven? Want dat lijkt me niet onbelangrijk.

De voorzitter: De heer Van de Wauwer heeft het woord.

Orry Van de Wauwer (cd&v): Dank, minister-president, voor uw antwoord op de gestelde vragen. Voor alle duidelijkheid wil ik nog eens zeggen dat we het gegeven zelf van een publieksprijs nooit in vraag hebben willen stellen, en dat willen we vandaag ook niet doen. Het gaat ons wel over de manier waarop, zoals we al bij de start van de besprekingen van het decreet hebben gezegd. Het is sowieso goed dat er na een eerste publieksprijs vragen gesteld worden en dat er een evaluatie wordt gedaan. Deze winnaar heeft het geheel wat uitvergroot, omdat er zeker kritische vragen te stellen zijn. U kunt zich inderdaad niet inhoudelijk uitspreken over de winnaar of over andere genomineerden. Ik stel me zelf wel vragen of de reportage an sich een culturele meerwaarde heeft. Het ging over een reportage waarin er onwaarheden werden verteld en complottheorieën werden verspreid.

Collega Brusselmans, uiteraard heeft iedereen recht op een eigen mening, maar niemand heeft recht op eigen feiten. De feiten zijn wat ze zijn. Dit was een platform om feiten te miskennen en onwaarheden te verspreiden. Ik durf dat hier eerlijk te zeggen. Ik heb vragen gesteld in de commissie op basis van de procedure, maar ik betreur ook dat een reportage die zo'n onwaarheden verspreidt een Vlaamse cultuurprijs wint en daarmee publieke erkenning en publieke middelen krijgt. Ik durf dat gerust te stellen.

Minister-president, u hebt de rol van Vote Company toegelicht. Dank daarvoor. Ik ben blij te horen dat alles in het werk werd gesteld om dubbele stemmen te vermijden en om ongeldige e-mailadressen uit het buitenland te filteren. In televoting is er altijd ruimte voor manipulatie. Daar blijf ik wel bezorgd over. Ik vroeg me af of er finaal ook een gerechtsdeurwaarder bij betrokken was om te bekijken of alles correct verliep. Ik denk dat dit zeker voor een publieksprijs waar ook publieke middelen aan verbonden zijn, aangewezen is.

Het is goed dat er wordt gekeken om volgend jaar de nominatie en de stemming uit elkaar te trekken. Ik kijk daarnaar uit. Voor de verdere evaluatie van de procedure vraag ik me af of ik het juist heb begrepen dat u niet kijkt naar een decreetsaanpassing. Nee? Want indien dat wel het geval zou zijn, wou ik vragen om de SARC hierin te betrekken en naar hun advies te luisteren. Maar dat is niet van toepassing indien er geen decreetswijziging komt. Het is wel mogelijk dat zij een interessante kijk hebben op de aanpassing van de procedure.

De voorzitter: Mevrouw D'Hose heeft het woord.

Stephanie D'Hose (Open Vld): Ik zou mijn collega's willen bedanken voor het indienen van de vragen. Het is belangrijk om dat debat hier te voeren.

Ik heb totaal geen probleem met een publieksprijs, integendeel. Het is een heel goede zaak. Het is ook een manier om de Ultimas meer in de spotlights te zetten. De procedure is kwetsbaar, en dat moeten we durven te erkennen en evalueren. Naar ik begrijp, kon je ook jezelf nomineren en hoefde je geen enkele motivatie te geven aan je nominatie. Ik kon, bij wijze van spreken, mijn kat, die nogal populair is op Instagram, gewoon indienen zonder motivatie, enkel naam en e-mailadres en 'that was it'. Dat is op zich gevaarlijk, en dat zag je ook wel een beetje aan de lijst van 134 genomineerden. Eerlijk gezegd, collega's, er stond gewoon van-alles-en-nog-wat in. Het is dan ook heel moeilijk om de stemming te organiseren als er geen enkele lijn in zit en het een amalgaam is van iedereen die denkt daar aanspraak op te kunnen maken.

Ik heb nog een heel punctuele vraag, minister. We denken dat die organisatie een Spaanse maatschappelijke zetel heeft. Is er al nagegaan of dat effectief zo is? Ik vind dat dit indruist tegen artikel 6 uit het besluit van de Vlaamse Regering (BVR) dat de cultuurprijzen worden toegekend aan een organisatie waarvan de zetel is gevestigd in het Nederlandse taalgebied of in het tweetalige gebied Brussel Hoofdstad. Staat er in het reglement iets anders? Dat reglement zegt dat betrokken zijn met Vlaanderen volstaat. Het is heel raar dat een reglement een BVR zou overrulen. Het lijkt me nog altijd dat het uitvoeringsbesluit de basis is en dus het belangrijkste, en dat het reglement dat niet kan overrulen.

Over de inhoud van de winnaar heb ik mijn mening, maar dat is niet de essentie. De essentie is de procedure. Ik denk dat de collega's al een aantal heel valabele suggesties hebben gedaan. Wat me soms een beetje stoort, is dat men denkt dat er geen voorselectie moet gebeuren omdat het een publieksprijs is. En dan wordt de vergelijking met Eurosong gemaakt. Maar zelfs met Eurosong is er een voorselectie, collega's. In de respectieve landen gaan we ook niet 'Jantje-met-de-hoed-van-achter-de-straat' sturen die met moeite 'recht' kan zingen. In elke publieksprijs is er een voorselectie, mijnheer Brusselmans. Zelfs bij verkiezingen is er een voorselectie, bij ons toch. Wij zetten niet zomaar iedereen op de lijst. We doen daar toch een kleine check op. Dat zou misschien beter ook gebeuren in uw partij, dan zouden we geen parlementsleden hebben die zeggen dat homo's abnormaal zijn. Misschien kunt u daar beter een voorselectie op doen.

Laat ons terugkeren naar de essentie. Ik denk dat er een aantal weeffouten in zitten die je heel simpel kunt wegwerken door te werken met een hybride systeem, een systeem dat werkt met een combinatie van een vakjury en een publieksjury en waarbij er een zekere lijn zit in de cultuurprijzen.

Ik zou willen eindigen met een positieve noot, minister-president. Ik hoor her en der dat de uitreiking zeer professioneel was, dat er een strakke regie in zat, dat het heel goede presentatoren waren en dat het zeer kwaliteitsvol gedaan is. Ik geef hier dan ook een dikke duim.

De voorzitter: De heer Meremans heeft het woord.

Marius Meremans (N-VA): Collega's, ik wil toch een aantal dingen zeggen. Ik had geen vraag ingediend. Ik zat die avond ook op de gemeenteraad, maar ik heb het nadien wel bekeken.

Er zijn de voorbije week een aantal dingen geponeerd die mij een beetje de haren te berge deden rijzen. Ik heb daar toch wat bedenkingen bij. De Ultimas, dat is altijd leuk. Er is altijd wat commotie, maar dat mag. Dat is niet erg. Dat hoort erbij. Het is misschien goed dat daar ook de aandacht aan wordt gegeven.

We hebben het over een publieksprijs, collega's. Als ik het goed voorheb, betekent dat dat het publiek kiest. En ik moet het hier altijd horen, ook van een aantal collega's: autonomie van het kunstenveld, we mogen ons niet bemoeien. En dat is terecht. De politiek hoort zich niet te bemoeien. Wel, het publiek is nu ook autonoom geweest. Het publiek heeft daar een keuze gemaakt.

Men zegt dat het niet over de inhoud gaat, maar wel over de procedure. Ik denk eerlijk gezegd dat, mocht er nu een andere vzw gewonnen hebben, er hier waarschijnlijk ook geen vraag zou zijn geweest. Dan waren er ook geen vragen geweest over de procedure. Want die procedure is wel degelijk besproken – tot tweemaal toe, als ik het goed voorheb – in de regering. En daar heeft de ministerraad zich ook over gebogen.

Wat hebben we nu eigenlijk bereikt? Zeggen dat we bedenkingen hebben bij die vzw en dat dat niet mag, wat hebben we daarmee bereikt? We hebben daarmee bereikt dat er een indruk ontstaat dat wij gaan bepalen wat het publiek goed mag vinden, dat je een soort van curatie gaat krijgen van de publieke mening: 'Je mag kiezen, maar wij gaan zeggen wie. Wij gaan al een preselectie maken.' Ik denk dat dat heel slecht overkomt. Dan ga je net complotdenkers, net die mensen die al wat paranoïde zijn, nog loef geven. Dat is dus geen fraai schouwspel.

Natuurlijk heb ik ook bedenkingen bij die laureaat. Maar we hebben ook nog bedenkingen bij andere laureaten, van andere prijzen. Maar dan zwijg ik, omdat er een jury is geweest – in dit geval het publiek – die daarover oordeelt. En daar moet je respect voor hebben. In het verleden zijn er ook al laureaten geweest waar ik het niet mee eens was. Het zijn soms meningen die ik niet deel, maar dat is nu eenmaal de manier waarop gewerkt wordt. Het is dus niet onze taak, noch van het departement, noch van de regering, noch van ons als parlementsleden, om die keuze ergens te sturen.

Uiteraard moet die procedure geëvalueerd worden en moet er bekeken worden wat er beter kan, maar dat is altijd zo. Dat is een normale gang van zaken. Ik begrijp ergens wel de kritiek. Nominatie en verkiezing liepen door elkaar. Maar de kritiek dat het buitenlands is, vind ik er toch wat over. Wij hebben een waardevolle kunstenaar naar de biënnale van Venetië gestuurd die sinds 1986 woont en werkt in Mexico City. Dat is kilometers van hier verwijderd. Ik heb daar geen probleem mee. Maar hebben we iemand die een Vlaming is, maar een productie maakt in Spanje, dan zeggen we dat het buitenlands is. Komaan, mensen, we moeten toch een beetje ernstig zijn.

De discussie is nu afgesloten. We gaan het evalueren. Maar ik vind dit niet voor herhaling vatbaar. Ik hoor het Bart Caron nog zeggen: soms moet je ook dingen waar je het niet mee eens bent, leren aanvaarden. Dat was een wijs man, dus ik volg zijn mening. Ik blijf er dus bij dat de reacties niet voor herhaling vatbaar zijn. De publieksprijs moet blijven, met burgerparticipatie. Wij zijn daar volledig voorstander van.

De voorzitter: Mevrouw Brouwers heeft het woord.

Karin Brouwers (cd&v): Minister-president, u doet hier de belofte om de procedure te herbekijken. Want daar zit het inderdaad. Ik vind het goed dat u al stelt dat er twee rondes komen en dat wij suggesties mogen doen om daar eventueel kwaliteitscontrole in te bouwen.

Er is hier al duidelijk gezegd dat er geen enkele motivering is. Je kunt zelfs je kat indienen. Dat lijkt me wel een beetje overdreven. Maar een motivering moet je wel altijd doen. In Leuven is er ook een publieksprijs voor het een of ander gaande. En je moet daarbij een korte motivering geven, een paar zinnen. Ik vind dat al een goed idee, en sowieso ook in twee rondes werken. Je zou kunnen zeggen: er kunnen er 134 genomineerd worden, maar we gaan dan wel naar 5 of 10, om het voor

degene die nadien moet kiezen, ook wat gemakkelijker te maken. Ik vond dat bijzonder moeilijk. Ik heb uiteindelijk gekozen voor iets dat in Leuven heeft plaatsgevonden. Maar het is heel moeilijk om te kiezen tussen 134 genomineerden.

Laten we dat dus inderdaad wat vereenvoudigen en kwaliteitscontrole inbouwen. Er mag genomineerd worden vanuit het publiek. Gelijk wie of wat? Dat toch niet helemaal. Er moet minstens een motivering zijn. En daarna doet men een selectie, bijvoorbeeld op basis van de aantallen. Want ik kan me voorstellen dat een aantal van die 134 genomineerden 10 keer genomineerd zijn en een aantal andere 50 keer, en nog een aantal andere maar 1 keer. Daar kun je ook al naar kijken.

Ik hoop echt dat de administratie met een goed voorstel komt en dat de procedure toch iets strikter kan. Wij hebben dat bij de bespreking van het decreet ook al gevraagd. Het was nu misschien toch nog te breed opengesteld. Wij kijken ernaar uit. Maar dit is niet voor herhaling vatbaar, want het ergste is dat alle anderen die een prijs hebben gewonnen, een beetje in de schaduw zijn komen te staan van de publieksprijs, die in mijn eigen ogen – maar ik ben daarin natuurlijk geen specialist – heel weinig met cultuur te maken heeft. Je kunt zeggen dat het audiovisueel is, een film, een documentaire. Ik vind het persoonlijk weinig cultureels. Maar dat is een persoonlijke mening.

De voorzitter: Minister-president Jambon heeft het woord.

Minister-president Jan Jambon: Ik zal nog antwoorden op een aantal punctuele aspecten.

Mevrouw Segers, de timing van de evaluatie is een kwestie van weken, niet van maanden. Dat is in de volgende weken. Mijn kabinet en de administratie zullen dat samen doen.

Ik begrijp de bekommernissen die er leven rond nominaties. Zeker nadat wat nu gebeurd is, kan het goed zijn om te werken in twee rondes, dat is oké voor mij. We kunnen natuurlijk niet stellen dat we/de politiek het niet eens zijn met de keuze voor deze winnaar. Ik zie u allen 'neen' schudden. Daar moeten we echt mee opletten. Dat is natuurlijk een evidente kritiek als we de techniciteit van de procedure willen veranderen. Het publiek moet blijven bepalen wie op de lijst komt, anders begeven we ons op glad ijs. Dat specialisten een lijst samenstellen waar het publiek uit kan kiezen, vind ik eveneens een gevaarlijke piste. We hebben nog tijd om dat aan te pakken.

Mijnheer Brusselmans, we gaan uw vraag over de bereikcijfers meenemen. Ik heb dat niet bij me, we nemen dat op in het verslag.

Mijnheer Van de Wauwer, ik denk dat er nu geen gerechtsdeurwaarder bij betrokken was. Het is misschien een goede suggestie om dat te doen. Het is niet de bedoeling om het decreet aan te passen, er zijn voldoende mogelijkheden om via uitvoeringsbesluiten of via het reglement van de prijs verfijningen aan de procedure toe te passen. Ik heb er geen enkel probleem mee om de SARC om zijn mening te vragen.

In de criteria staat dat men bereik moet hebben in Vlaanderen en Brussel. Wat de Spaanse maatschappelijke zetel betreft: de maker van de documentaire is wel een Vlaming. 'Pour la petite histoire': het rekeningnummer is ook binnenlands. Het geld gaat niet naar het buitenland. Ik voel mee met de heer Meremans, dat we toch moeten oppassen dat we dingen uitsluiten die we niet willen uitsluiten. Ik heb in Venetië kunst gezien waarvan ik volledig opgetogen was; het zou spijtig zijn dat we het niet zouden toelaten door te strenge criteria.

Motivering is zeker zinvol, maar niet verplicht. Men kan zich motiveren maar dat zou deze mensen niet hebben tegengehouden om zich te nomineren. Ik zou denken

dat ze misschien de meest uitgebreide motivatie hebben gegeven. Dat zou in dezen niet tot een ander resultaat hebben geleid.

We zullen de zaak evalueren, maar ik ben beducht voor aanpassingen van de procedures zodat men kan zeggen dat de politiek het niet eens was met de winnaar van de prijs en er nu alles aan doet om het publiek niet meer te laten meespelen. Dat mag niet de conclusie zijn. Ik denk dat we daar allemaal achter staan.

De voorzitter: Mevrouw Segers heeft het woord.

Katia Segers (Vooruit): Het is een boeiende discussie.

Mijnheer Meremans, u zegt dat als er een andere winnaar was geweest, er geen vragen waren geweest. Het punt is dat met een beter uitgewerkte en meer gedetailleerde procedure – met een preselectie en motivering enzovoort – dit accident waarschijnlijk gewoon niet was gebeurd.

Minister-president, u bent beducht voor de kritiek van politieke inmenging. Dat begrijp ik, maar als je de optelsom maakt van alle suggesties hier, dan komen we er wel. Eén is verplichte motivering, twee is de preselectie waarbij iedereen mag insturen en met een publieksjury die een selectie maakt waar iedereen over kan stemmen. Dan gebeurt de preselectie niet door de administratie maar wel degelijk door het publiek. Dan kunnen we er komen.

Mevrouw D'Hose, ik volg u. Het klopt dat, als een uitvoeringsbesluit bij een decreet bepaalt dat organisaties die subsidies kunnen krijgen van Vlaanderen, een maatschappelijke zetel moeten hebben in Vlaanderen, dat gaat boven het reglement van een prijs. De winnaars hebben toch 10.000 euro belastinggeld gekregen. Automatisch vallen ze dan onder dezelfde bepalingen als organisaties die project- of structurele subsidies krijgen.

Minister-president, fijn dat u hier in de komende weken met de administratie en het kabinet mee aan de slag gaat. Wij kijken uit naar een mooie nieuwe editie volgend jaar, want we staan allemaal achter het idee van een publieksprijs.

De voorzitter: De heer Brusselmans heeft het woord.

Filip Brusselmans (Vlaams Belang): De enige bemerking waar ik wel mee akkoord ga, is dat het op een gegeven moment heel onoverzichtelijk was. Dat klopt wel. Toen je moest stemmen, en je zag al die namen daar staan, dan kon men ook door de bomen het bos niet meer zien. Er valt dus iets voor te zeggen om in twee stappen te werken, maar dat kan alleen maar als je, zoals collega Segers al zei, met een publieksjury werkt, maar dan als die representatief is voor iedereen. We moeten ermee opletten dat er niet weer uit dezelfde pool van mensen wordt gerekruteerd, om dan van die eerste jury deel uit te maken. Dat moet echt breed genoeg, groot genoeg zijn. En dat wordt balanceren op een slappe koord na de uitspraken die zijn gedaan de afgelopen weken. Desalniettemin ben ik het ermee eens dat het op een gegeven moment wel zeer onoverzichtelijk was.

Die evaluatie zal dan binnen enkele weken gebeuren. Ik ben blij, want er zijn ook andere dingen. Als ik dan hoor dat de administratie de naam uit voorzorg enkele uren weghaalt, dan vraag ik mij toch af hoe goed zoiets is voor een eerlijk proces. Zijn er dan nog namen uit gehaald? Dat zijn dingen die bij mij wel blijven hangen. Maar laat ons die evaluatie maken, en dan komen we daar zeker nog wel op terug.

Last but not least: collega D'Hose, u zegt als Open Vld'er fier te zijn op de preselectie die u maakt als partij voordat de lijsten gevormd worden. Wel, ik weet niet of u ze nog kent, maar er heeft hier iemand in het parlement gezeten met de naam Sihame El Kaouakibi. Die vrouw heeft het preonderzoek van Open Vld doorstaan,

en zelfs meer: ze heeft er 50.000 euro bovenop gekregen om kandidaat te zijn voor uw partij. Zo gaat dat daar: eerst krijgt men 50.000 euro, dan wordt men verkozen, en dan laat men zich ondertussen al enkele maanden, of zelfs jaren, gewoon niet meer in dit parlement zien, met behoud van loon. U zei over die 10.000 euro die nu naar die publieksprijs gaat dat dat veel geld is, en dat sommige verenigingen daar hard voor moeten werken. Maar als we het geld optellen dat onze sjoemelpoedel El Kaouakibi al heeft gekregen om niets te doen de afgelopen jaren, zou u beschaamd moeten zijn dat u fier bent op de procedure van Open Vld.

De voorzitter: De heer Van de Wauwer heeft het woord.

Orry Van de Wauwer (cd&v): Ik denk dat het een goed debat is dat we hier gevoerd hebben, en dat er heel veel suggesties gedaan zijn om de procedure naar de toekomst toe te verduidelijken en te verbeteren. Ik denk dat dat ook logisch is, nadat we de eerste keer met zo'n publieksprijs hebben gewerkt en dus ook de eerste keer met zo'n procedure, dat er dan automatisch een evaluatie zou moeten volgen.

Collega Meremans, ik heb zowel in mijn eerste vraag als in mijn replieken gesteld dat wij dat van plan waren, ongeacht wie de winnaar zou zijn, en dat we het hier voornamelijk over die procedure hadden. Dus ook als iemand anders had gewonnen, hadden wij hier gevraagd of we eens een evaluatie kunnen maken van heel die procedure van die publieksprijs: waar zijn er eventuele aanpassingen en verbeterpunten mogelijk, gezien de opmerkingen en de bedenkingen die wij voorafgaand aan het traject al hadden?

Dat heeft vandaag plaatsgevonden, en daar ben ik heel tevreden om. Ik hoop dat we volgend jaar opnieuw een heel mooie show kunnen hebben, zoals we het voorbije jaar hadden, met een publieksprijs die nog iets beter is uitgewerkt.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Karin Brouwers aan Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, Digitalisering en Facilitair Management, over het erfgoeddepotbeleid
– 2931 (2021-2022)

Voorzitter: mevrouw Elisabeth Meuleman

De voorzitter: Mevrouw Brouwers heeft het woord.

Karin Brouwers (cd&v): Minister-president, er wordt veel erfgoed bewaard in depotruimtes, die vaak niet of slechts beperkt toegankelijk zijn en weinig zichtbaar zijn voor het publiek. Het gaat vaak om prachtige stukken. Overheden en organisaties hebben het voorbije decennium heel wat inspanningen geleverd om de zorg voor dat erfgoed in depotruimtes te verbeteren. Tot 2018 waren het vooral de provincies die een coördinerende taak op zich namen inzake het depotbeleid.

Maar er blijven natuurlijk grote uitdagingen voor alle erfgoedspelers. Het beleid voor cultureel erfgoed en dat voor onroerend erfgoed kent in Vlaanderen elk zijn eigen beleidscontext, met een eigen discours, eigen regelgeving, een eigen minister, een eigen administratie. Desondanks zijn er enorm veel raakvlakken en gedeelde uitdagingen. In de praktijk vervaagt het verschil tussen cultureel en onroerend erfgoed grotendeels. Spreek in het eerste het beste café met iemand over erfgoed, en dan denken mensen zowel aan oude monumenten en kerken als aan pakweg schilderijen van Rubens. Erfgoed is dus beide: zowel roerend als onroerend, en mensen weten helemaal niet dat daar bij ons in Vlaanderen nog grote beschotten tussen zitten.

Die afstemming en coördinatie is echt nodig op Vlaams niveau, om die gemeenschappelijke uitdagingen aan te pakken, omdat de praktijkprocessen verrassend gelijk zijn. Het is dus toch het best om dat gezamenlijk wat meer te gaan doen, en we hebben dat ook in het Vlaams regeerakkoord afgesproken: "We nemen een regierol op voor een afgestemd depotbeleid dat niet enkel inzet op nieuwe bewaarplaatsen om te borgen maar na waardering en inventarisatie, ook resulteert in herbestemmen en afstoten. We doen dit samen met specifieke partners en lokale besturen en gezamenlijk voor cultureel en onroerend erfgoed. In het kader van dit depotbeleid is er ook aandacht voor de collecties van herbestemde kerken."

Het Departement Cultuur, Jeugd en Media en het agentschap Onroerend Erfgoed hebben nu samen voor een stuk werk gemaakt van dat afgestemde depotbeleid voor zowel cultureel als onroerend erfgoed. Ze stelden daarbij gezamenlijke doelen voorop en nemen die regierol op. Men richt zich daarbij tot de erkende en gesubsidieerde organisaties in beide sectoren. Er is onlangs een publicatie verschenen: 'Samen inzetten op depotuitdagingen. De regierol voor een afgestemd depotbeleid'. Er werd ook een studiedag georganiseerd, en het leek ons toch interessant om daar uw bedenkingen bij te horen, minister-president.

Wie was er naast de twee genoemde administraties nog betrokken bij het uitstippelen van dit depotbeleid?

In een afgestemd depotbeleid spelen de lokale besturen ook een cruciale rol. Hoe ziet u dat dan om hun rol mee te concretiseren?

Via welke beleidsinitiatieven ziet u die Vlaamse regierol concreet? Hoe gaan we dat implementeren? Doet u dat in de respectieve regelgeving die al bestaat voor de twee domeinen, en hun subsidiekaders? Of denkt u eventueel ook aan de piste van een apart decretaal subsidiekader voor erfgoeddepots? Wordt dat onderzocht?

In welke mate zal het vooropgestelde ideaal van samenwerking tussen onroerend en roerend cultureel erfgoed een uitsluitende voorwaarde zijn tot erkenning of financiële ondersteuning?

Hoe gaat men de samenlopende idealen van selectie, deselectie, ontdubbeling enzovoort monitoren?

De voorzitter: Minister-president Jambon heeft het woord.

Minister-president Jan Jambon: Zoals u aangeeft, werd tijdens de studiedag op 1 april 2022 toelichting gegeven bij de invulling die de Vlaamse overheid geeft aan de vooropgestelde regierol voor een afgestemd depotbeleid. De publicatie waarnaar u verwijst, is beschikbaar via de website van mijn Departement Cultuur, Jeugd en Media en geeft ook toelichting bij dit beleid. Ik focus me in mijn antwoorden op mijn vragen natuurlijk op mijn bevoegdheid voor het cultureel erfgoed. Collega Diependaele is immers bevoegd voor het onroerenderfgoedbeleid en de verdere concretisering daarvan.

U vroeg wie er naast de twee genoemde administraties nog betrokken was bij het uitstippelen van dit depotbeleid. Het vormgeven aan de regierol voor een afgestemd depotbeleid gebeurde in de eerste plaats in samenwerking tussen het Departement Cultuur, Jeugd en Media en het agentschap Onroerend Erfgoed. Het gaat immers om een afstemming tussen het Vlaamse beleid voor cultureel en onroerend erfgoed, en het gezamenlijk formuleren van doelen. Om tot die afgestemde visie te komen, werd een landschapsschets en -analyse van de globale noden gemaakt voor beide sectoren. Voor cultureel erfgoed liep deze analyse samen met de voorbereiding van mijn Strategische Visienota Cultureel Erfgoed, en het participatieve traject dat mijn departement voerde met erkende en gesubsidieerde spelers.

Specifiek voor de analyse van depotnoden werd ook samengewerkt met FARO, het Vlaams steunpunt voor cultureel erfgoed. Het agentschap Onroerend Erfgoed werkte nauw samen met het Vlaams Depotnetwerk van de erkende onroerenderfgoeddepots. In het voorjaar van 2021 organiseerden beide administraties een gezamenlijk overleg met een groep van vertegenwoordigers uit beide sectoren. Voor cultureel erfgoed werd daarvoor een vertegenwoordiging gevraagd via de belangenbehartiger Overleg Cultureel Erfgoed (OCE), voor onroerend erfgoed een vertegenwoordiging via het Vlaams Depotnetwerk. Tijdens dit overleg werden de globale conclusie van de analyse en een draft van de krachtlijnen voor een afgestemd depotbeleid toegelicht en besproken.

Wat de lokale rol van de lokale besturen betreft: de Vlaamse overheid wil met het afgestemde depotbeleid vooral richting geven. De gezamenlijke doelen die naar voren worden geschoven, bieden een gedeeld denkkader. Het zijn doelen die het eigen Vlaamse beleid richting geven voor de verdere beleidsvoering, maar ook het beleid van andere besturen en erfgoedbeheerders kunnen inspireren.

De Vlaamse overheid streeft al lang naar een complementair cultureelerfgoedbeleid met lokale besturen en intergemeentelijke samenwerkingsverbanden. Concreet realiseren we dit door de ondersteuning via het Cultureelerfgoeddecreet. Lokale besturen zijn vaak de inrichtende macht van erkende en gesubsidieerde collectiebeherende organisaties. Daarnaast ondersteunt het Cultureelerfgoeddecreet intergemeentelijke samenwerkingsverbanden voor een bovenlokaal cultureelerfgoedbeleid. De werking van erfgoedcellen staat daarbij centraal. Zij kunnen een belangrijke rol spelen voor bewaarnoden op hun werkingsterrein.

We moedigen via subsidiëring het inzetten op depotnoden aan, zowel op instellingsniveau als vanuit een bovenlokaal cultureelerfgoedbeleid. Deze inzet is deel van de subsidiëringscriteria en stimuleer ik nadrukkelijk in mijn Strategische Visienota Cultureel Erfgoed. Een van de beleidsaccenten in mijn visienota is 'zorg voor erfgoed', waarbij ook het verzekeren van kwalitatief behoud en het omgaan met calamiteiten vooropstaat. Het zoeken naar gedeelde oplossingen en het afstemmen en samenwerken stimuleer ik evenzeer.

In mijn visienota stel ik verdere dialoog voorop, ook met de lokale besturen. Om deze dialoog gezamenlijk vorm te geven, zullen het departement en het agentschap jaarlijks een samenkomst organiseren met vertegenwoordigers van beide sectoren. Het gaat bijvoorbeeld om intergemeentelijke samenwerkingsverbanden die een regionaal depotbeleid voeren, om intergemeentelijke onroerenderfgoeddiensten, om grote steden die een rol opnemen buiten de eigen stedelijke collecties, om het Depotnetwerk onroerenderfgoeddepots enzovoort. De bedoeling is in eerste instantie om kennis te delen over evoluties en lopende trajecten, en daarnaast ook om de initiatieven en het beleid van de stakeholders in de sector meer op elkaar af te stemmen. Er zal ook verder ingezet worden op overleg met de steden en gemeenten via de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten (VVSG).

Dan kom ik tot de beleidsinitiatieven. Het afgestemde depotbeleid en de regierol die de Vlaamse overheid op zich neemt, worden in de eerste plaats verder geïntegreerd binnen bestaande regelgeving en bestaande instrumenten. Er bestaat al een brede waaier aan instrumenten en hulpmiddelen die bijdragen aan het kwaliteitsvol bewaren van cultureel en onroerend erfgoed in depotruimtes, en die toelaten om daarvoor nog meer aandacht te vragen en dat nog meer te stimuleren.

De krachtlijnen van het afgestemde depotbeleid zitten zo vervat in mijn Strategische Visienota Cultureel Erfgoed en in de prioritaire aandachtspunten die ik vooropstel voor toekomstige subsidieaanvragen, zowel voor structurele subsidies als projectsubsidies. 'Zorg voor cultureel erfgoed' en 'samenwerking en netwerken' worden via die weg gestimuleerd. Die aandachtspunten gelden niet enkel voor collectiebeherende

organisaties, maar eveneens voor het hele dienstverlenende netwerk van landelijke en regionale dienstverlenende organisaties die een belangrijke rol spelen in het adviseren, begeleiden en tot stand brengen van netwerkverbanden.

Infrastructuurtrajecten van bovenlokaal belang worden ondersteund via het Vlaamse cultuurinfrastructuurbeleid. Er zijn sectorale subsidies voor het toegankelijker, duurzamer en veiliger maken van culturele infrastructuur en voor grote culturele infrastructuur met een uitzonderlijke omvang en een werking die zich richt tot de hele Vlaamse Gemeenschap of eventueel zelfs nog ruimer.

Vanuit de regierol zetten beide administraties in op het evalueren en afstemmen van het beleid en de beleidsinstrumenten. Dit zal ook aan bod komen in het jaarlijkse overlegmoment van beide administratie met de sectorvertegenwoordigers.

U vraagt naar de piste van een apart decretaal subsidiekader. Een bijkomend of apart decretaal kader voor erfgoeddepots wordt niet vooropgesteld en is, naar mijn oordeel, momenteel ook niet wenselijk. De bestaande regelgeving laat toe om organisaties te stimuleren en te ondersteunen. Verdergaande afstemming van bestaande beleidsinstrumenten of op termijn het ontwikkelen van gezamenlijke instrumenten voor cultureel en onroerend erfgoed is afhankelijk van verdere evoluties en noden.

Verder vraagt u naar het vooropgestelde ideaal van samenwerking tussen onroerend en roerend cultureel erfgoed. Samenwerken en netwerken met relevante actoren wordt gestimuleerd. Het is mijn overtuiging dat kennisdeling over gedeelde uitdagingen en een gezamenlijke inzet voor het zoeken naar oplossingen de sector alleen maar versterkt. De samenwerking die tot stand komt, is steeds afhankelijk van de context. Waar relevant kan dat ook samenwerking tussen cultureel- en onroerenderfgoedactoren omvatten, maar het is geen vereiste om erkend of ondersteund te worden.

Hoe gaan we de samenlopende idealen van selectie, deselectie en ontdubbeling monitoren? Het monitoren vanuit de regierol is gericht op het globaal zicht houden op de uitdagingen. Voor onroerend erfgoed biedt de jaarlijkse rapportage die erkende onroerenderfgoeddepots indienen, een basis. Voor cultureel erfgoed maakt de monitoring deel uit van een breder traject rond dataverzameling. Er wordt momenteel gewerkt aan een zinvolle dataset, afgestemd op de praktijk. Daarbij wordt onderscheid gemaakt tussen data die bevraagd worden in functie van een aanvraag voor werkingssubsidies, data die relevant zijn om jaarlijks te bevragen, en data die op termijn mogelijk een plaats krijgen in een uitgebreidere bevraging. Voor het bepalen van deze data werkt mijn departement nauw samen met FARO, en is er afstemming tussen cultureel en onroerend erfgoed. Tijdens de studiedag van 1 april 2022 werd ook een werksessie gewijd aan de monitoring van depotinfrastructuur.

Monitoring van hoe de sector inzet op selectie en ontzamelen, zal beleidsmatig vooral kwalitatief en niet zozeer kwantitatief opgevolgd worden. Rond waarderen en ontzamelen organiseert FARO momenteel ook werkgroepen om kennis te delen. Op iets langere termijn kan de vernieuwde erfgoeddatabank hier mogelijk wel als ondersteunend instrument voor worden ingezet.

De voorzitter: Mevrouw Brouwers heeft het woord.

Karin Brouwers (cd&v): Bedankt voor het uitgebreide antwoord. Ik ga er niet te lang meer bij stilstaan. Maar u zegt dat er niet echt nood is aan een nieuw kader. Vroeger had je daar de coördinerende rol van de provincies. Dat is wat weggevallen. Er zullen nu jaarlijkse gebeurtenissen komen. Dat zijn allemaal positieve zaken; men gaat in eerste instantie van elkaar leren. Het is heel goed dat dat opnieuw in gang wordt gezet, want ondertussen zijn we misschien geen tijd aan het verliezen, maar hebben we wel geen goed zicht meer op het veld, denk ik. Want vroeger had je de provincies, en dan wist je perfect waar de noden zaten of waar er nood

was aan een nieuw depot. En nu is dat voor mij een beetje onduidelijk. Stel dat je ergens een heel groot depot zou bouwen of een oud monument zou willen gebruiken om een depot in te integreren, wie beslist dat dan op een bepaald moment, en waar moet je je toe richten?

Ik hoop dan dat daar de juiste keuzes worden gemaakt, want er zijn allicht hiaten in het landschap. Ik heb er geen idee van. Er zijn misschien bepaalde noden die groter zijn in de een of andere regio. We mogen niet naar een systeem gaan waarin de snelste die een subsidie kan krijgen, de middelen krijgt, en daarna het geld op is. Ik hoop dat er ook nog wordt nagedacht over het globale plaatje van Vlaanderen: waar zijn de noden groot, en waar zetten we dan prioritair op in? Als je geen apart kader hebt, is dat heel moeilijk. Want je kunt dan bij verschillende instanties voor subsidies gaan aankloppen – natuurlijk het liefst samen, roerend en onroerend. Het is een goede zaak dat dat mee in de beoordeling zal worden meegenomen. Maar het blijft voor mij toch nog een beetje een moeilijke zaak om te weten waar we in de toekomst echt op inzetten in dat depotbeleid.

Ik denk dat men hier gestart is met een nieuwe manier van werken, en we moeten dat nu ook wel alle kansen geven. Ik begrijp dat u misschien niet onmiddellijk te vinden bent voor een nieuw decretaal kader. Laat ons eens zien wat de noden precies zijn. Maar ik zou dat op de lange termijn ook niet per se willen uitsluiten.

De voorzitter: Minister-president Jambon heeft het woord.

Minister-president Jan Jambon: Men zegt weleens dat we op de lange termijn allemaal dood zijn. Natuurlijk zijn er in de toekomst eventueel initiatieven denkbaar, maar ik heb eigenlijk gewoon toegelicht wat in mijn strategische visienota voor deze legislatuur nog aan de orde is.

De voorzitter: Mevrouw Brouwers heeft het woord.

Karin Brouwers (cd&v): Ik heb misschien nog een laatste puntje. We moeten daar natuurlijk ook het hele beleid rond bovenlokale culturele infrastructuur in meenemen, en dan de juiste keuzes maken.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.